

texten skulle utan vidare kunna användas. Det måste då, när det icke gäller en text som är insjungen utan en som skall nyinföras, vara rimligare att något ändra på texten än att behöva misshandla varje melodi ur den gamla sångskatten som skall komma till användning. — Förvånande är ock att *Te deum* (F. 653) icke uppdelats så att växelläsning möjliggjorts.

Det nya psalmboksförslaget är nog någonting helt annat än vad Kyrkomötet tänkte sig, då det första gången efter tillkomsten av Nya Psalmer åter väckte den gamla segslitna psalmboksfrågan till liv. Den uppgift som föreligger det i höst sammanträdande kyrkomötet torde höra till de svåraste som varit något svenskt kyrkomöte förelagt. Att förslaget icke i nuvarande gestalt blir godkänt behöver man knappast vara profet för att förutspå. Att det däremot efter omarbetning och grundlig gallring bör kunna bli en acceptabel psalmbok synes icke osannolikt. En sådan omarbetning på grundval av från myndigheterna inkomna anmärkningar borde väl kommitterade själva få företaga i god tid före kyrkomötet. Att under själva kyrkomötet företaga större ändringar, måste anses absolut förkastligt. Kyrkomötet besitter icke sådana kvalifikationer att det på rak arm kan skaka fram en ny psalmbok.

Knut Peters.

Franskt organistprov.

Förra sommaren skrev en av våra yppersta skriftställare (f. ö. medlem av Svenska akademien) efter ett besök i Paris, som han kallade »orglarnas stad», en längre entusiastisk artikel i en huvudstadstidning över orgelmusiken och organisterna i världsmetropolen. Det är en sida av Paris, så vitt skild som möjligt från den oftast vittnade delen av pariserlivet, den nämligen som skildrar Seinestaden som flårdens, dagdrivarlivets och förförelsekonstens stamort.

Var och en, som sysslat mera ingående med studierna av orgelspelets konst, frågar sig onekligen, hur parisorganisterna överhuvudtaget kunnat nå den i sanning imponerande konstnärliga höjd, som de gjort. Ifrågavarande artikel var nämligen ingalunda överdriven.

När undertecknad någon tid efter det nämnda artikel publicerats genom organisten, professor A. Celliers (min lärare i orgelspel i Paris) bemedling erhöill tillträde till »Concours pour le Prix d'Improvisation et Execution des Amis de l'orgue» fick jag så att säga övervara det gesällprov, som avslutade den mångåriga läroti-

den i denna förnämliga konstens verkstad. Tävligen, som började kl. 5,30 e. m. och fortsatte till midnatt, hölls i prof. Celliers kyrka (reformert) nnära Triumfbågen, vilken har en härlig Cavallé-Coll-orgel. Censorerna, 11 till antalet, voro de mest förnämliga konstnärer i denna genre, Paris kan uppvisa. President var den ärevördige tonsättaren Louis Vierne, nu nästan blind, men ännu organist vid stora orgeln i Notre Dame. Hans öde är ju mindre tragiskt än Beethovens, ty Vierne har ju ändå hörseln i behåll. Professorerna i såväl komposition som kontrapunkt och harmonilära vid Pariskonservatoriet sutto i juryn, vari man i övrigt såg de mest namnkunniga av världsmetropolens organister. Programmet för tävlan var ytterst krävande och tyvärr för långt för att kunna i detalj refereras här. Dess första del, improvisation, upptog 4 avdelningar, bland vilka märktes att improvisera dels preludium och fuga och dels en sonatsats över ett givet tema, alltså något i stil med vad vid vårt musikkonservatorium förr fordrades för att avlägga examen för erhållande av specialbetyg med betyget berömlig i orgel-spelning, ett examensprov, som visst bara någon enda försökt sig på. Det var beundransvärda saker som presterades i fråga om improvisation, kort sagt.

Tävlans andra del upptog utförandet av orgelkompositioner. Både vid detta och föregående års studier i Paris har jag använt så mycken tid, som stått att undvara till att åhöra kyrkomusik i katedralerna, och det var för mig därför ingen överraskning, att protestanten Bachs kompositioner upptogo större del av programmet än någon annan komponists. Hans passacaglia och koralpreludiet i Peters band IV nr 9 voro obligatoriska. Svårighetsgraden var hög även rent tekniskt sett alltså. Cesar Frank kom som nummer 2. Bland moderna komponister lyste Widor med sin frånvaro. Komponistnamnen och proportionerna dem emellan, även som att Widors kompositioner saknades, var för mig ingen överraskning. Det var bara ett upprepande av vad jag hört i pariskyrkorna. Bach står alltså på en obestridd rangplats, närmast följd av Franck. (Även i Londons kyrkor spelas mycket Bach; dock har jag fått det intrycket att engelska komponister ha mycket stort utrymme där, vilket knappast är till fördel för den konstnärliga helhetsverkan.) Och som man spelar Bach! De franska orgelstycken från 1600- och 1700-talen, som också voro obligatoriska, förde in i en värld av säregen skönhet. Många års intensiva studier efter konservatorietiden lågo säkerligen bakom för var och en, som deltog i tävlan. Och endast ett pris utdelades. För så mycket arbete var det inte stort: endast 3000 francs, alltså c:a 750 kr. Men äran är så mycket större för den, som vann det. Man sade mig, att pristagaren var säker om en förstklassig organistplats i Paris.

Ytterligare 2 ting kan man peka på, som orsak till att vi i Paris ha världens främsta organister. De ha de yppersta orglar, som finnas. Utan tvekan anser jag bara det värt en Parisresa att i lugn och ro få spela dem och lyssna till den ofta nästan överjor-

diskt sköna klangen i en Cavallé-Collorgel, det fabrikat som är allenarådande inom parisisk orgelbyggnadskonst. Skada blott, att de äro så dyra i byggnad, att vi troligen inte ha större utsikter att få en sådan byggd i Sverige. Det starkaste intrycket jag fått av parisaren i allmänhet är hans enorma arbetsförmåga. Detta gäller inte minst organisterna. Häri ligger till en icke oväsentlig del säkerligen orsaken till deras obestridda rangplats bland all världens kyrkomusiker.

John. E. Blom.

Danskt gradual och Dansk psalmbok.

Man kan endast med möda behärska den föga kristeliga känslan av avund gent emot det danska systerlandet, när de utsökta nytrycken av Jesperssens Gradual och av Thomissens psalmbok falla en i händerna.

Vilka utomordentliga liturgiskt-musikaliska arbeten voro ej dessa båda verk för sin tid. Huru fattigt ter sig icke vårt land vid jämförelse därmed. Emot Jesperssens Gradual, ett ståtligt tryck i stor folio, mest påminnande om medeltida gradualen, som skapades av och för traditionsrika och ekonomiskt välsituerade stift och katedraler, står i svenskt femtonhundratal blott ett enda tryck, nämligen den med all säkerhet av Laurentius Petri utgivna »Een liten Songbook til at bruka i Kyrkionne» vars folioupplaga är odaterad; kvartoupplagan utkom 1553, alltså tjugo år innan det danska gradualet. Men huru obetydlig ser ej den svenske ärkebiskopens Sångbok ut vid sidan om det Gradual, som kollegan, »Superintendenten vdi Fyens Stigt», givit sitt namn åt. Sångboken innehåller i folioupplagan inalles 30 blad d. v. s. 60 sidor, gradualet rymmer 460 sidor, företalet icke medräknat. I Sångboken finnes över texten tryckta allenast notlinjer, varest noterna skrevos in för hand. Gradualet ha tydliga, klara noter. Sångboken meddelar för högmässogudstjänsterna föga mer än fyra serier musik till mäsans ordinarium, jämte ett femte kyrie; julens och påskens sekvenser samt några sånger avsedda att sjungas under distributionen. Därutöver upptagas för tidebönera hymner och Te Deum samt i folioupplagan Kristi genealogi. Till slut meddelas kollektbönera för hela året. Detta måste anses ha varit det första och nödvändi-

Niels Jespersson: Gradual. En almindelig Sangbog (Prentet i Kiøbenhaffn) 1573. Udgivet af Dansk Organist- og Kantor Samfund af 1905. Köpenhamn 1935. J. H. Schultz forlag. 460 sid.

Hans Thomissøn: Den danske Psalmebog (Prentet i Kiøbenhaffn) 1569. Udgivet af Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Levin & Munksgaards forlag. Köpenhamn 1933. 380 blad, hft. 15: — kr.